

**METODOLOGIA STUDIULUI GENURILOR MUZICALE ÎN FORMAREA
COMPETENȚELOR ELEVULUI-PIANIST ÎN ȘCOALA DE MUZICĂ**

***LILIA GRANETKAIA, doctor, conferențiar universitar,
Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți, Republica Moldova,
ANGELA LIULEAVA, profesoară de pian, magistru Școala de muzică, or.Glodeni***

Annotation: *The article deals with the problem of piano interpretation skills in pupils in the music school. The author considers that the formation of these competences will influence the well-selected repertoire, and in particular, it is advisable to study harmoniously all the basic genres studied in the music school, such as amateur creations (sonatins, rondo, variations, sonatas) Polyphonic creations (pre-classical dances, canon, prelude, fugue, inventions, etc.) miniature pieces (lyrical pieces, concert, instrumental lied), studies. The author analyzes from*

the musical, aesthetic, historical, stylistic, technical, etc., the musical content of the pianistic creations studied by the students of the music school.

Keywords: *piano lesson, interpretative skills, musical repertoire, genres of instrumental music.*

Arta este una din formele de manifestare a culturii umane, prin care spiritul uman încearcă să cunoască lumea, apelând la un limbaj propriu, și să comunice rezultatele acestui demers, prin mesaje specifice, caracterizate prin structuri expresive, capabile să transmită o emoție umană, emoție care are un caracter complex, incluzând simultan senzorialitate, afectivitate și spiritualitate.

Învățarea centrată pe competențe este una din semnificative orientări ale teoriei și practicii educaționale în secolul XXI. Ierarhia clasică a obiectivelor educaționale era: cunoștințe – priceperi și deprinderi – atitudini și aptitudini. Răspunzând la modificarea cerințelor actuale, pedagogia modernă a restructurat această ierarhie și a redirecționat-o spre integrarea atitudinilor superioare față de cunoaștere cu aptitudinile creative.

În opinia L.Granețkaia structura *competenței de interpretare a imaginii muzicale CIIM* se constituie, în linii mari, din două componente de bază: *interpretarea instrumentală a muzicii și comunicarea verbal-artistică* (vezi Figura 1).

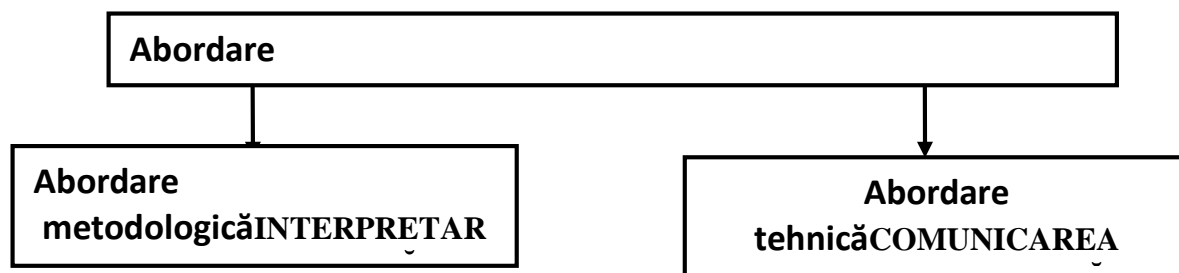

Figura 1 Componentele CIIM (după L.Granețkaia)

Cu toate că, în opinia lui G. Bălan, *cuvântul* reprezintă o “primă barieră între ascultător și muzică”, profesorul apelează continuu la *cuvântul artistic* în prezentarea sensului muzicii copiilor. În acest context, componenta *comunicare verbal-artistică* este un element indispensabil al **competenței de interpretare a imaginii muzicale (CIIM)**.

Scopul primordial al Școlii de muzică pentru copii: dezvoltarea culturii muzicale ca parte componentă a culturii spirituale care include în sine și **dezvoltarea armonioasă a personalității copilului, activizarea creativității, pregătirea elevului pentru activitate muzical-artistică.**

Finalitățile școlii de muzică pentru copii rezultă din scopul evidențiat anterior:

- formarea și dezvoltarea gustului muzical-estetic, cultivarea dragostei față de arta studiată (formarea atitudinilor);
- dezvoltarea capacităților de interpretare la instrument muzical (solo, în ansamblu);
- dezvoltarea aptitudinilor muzicale, transmiterea cunoștințelor teoretice și practice muzicale și despre muzică;
- orientarea elevilor spre activitatea muzicală profesională cu scop de prelungire a studiilor muzicale în licee, colegii și universități pedagogice.

În curricula pentru școala de muzică (M.Tetelea, E.Gupalov) sunt trasate următoarele competențe care trebuie să fie dezvoltate la elevi.

Competențele transdisciplinare ale disciplinei „instrument muzical”

- Participarea afectivă în actul muzical de interpretare, receptare și promovare a valorilor muzicale naționale și universale.
- Utilizarea terminologiei muzicale specifice pentru caracterizarea și aprecierea muzicii.
- Identificarea mijloacelor de expresivitate muzicală în corespundere cu rolul fiecăruia în redarea imaginii artistice și a mesajului ideatic al lucrării.
- Cunoașterea și înțelegerea diversității fenomenului muzical-artistic din perspectiva semnificațiilor emoționale, estetice, sociale și spirituale.
- Demonstrarea abilităților muzicale și integrarea în activități cultural-artistice școlare și extrașcolare.

Competențele specifice ale disciplinei „instrument muzical”

- Demonstrarea deprinderilor de lucru de sine stătător asupra creației.
- Relevarea conținutului imagistic al lucrării și pătrunderea în particularitățile de formă a acesteia.
- Demonstrarea potențialului tehnic bazat pe abilitatea de interpretare a gamelor, exercițiilor și studiilor pentru însușirea calitativă a repertoriului de virtuositate.
- Cunoașterea particularităților de interpretare a formei de sonată (allegro de sonată) și capacitatea de percepere a construcțiilor muzicale ample.
- Interpretarea creațiilor de factură polifonică, bazate pe dezvoltarea auzului polifonic și a gândirii polifonice.
- Deținerea unei pedalizări corecte, coordonarea ei cu auzul, frazarea, caracterul și stilul lucrării.
- Abilitatea de intonare cantilenă și inteligentă a melodiei.
- Cunoașterea particularităților stilistice de interpretare a repertoriului clasic și autohton. Interpretarea în ansamblu, acompanierea creațiilor vocale și instrumentale, demonstrarea abilității de a crea imaginea artistică integră în ansamblu.

Interpretul parcurge calea de text muzical, spre ideile artistice ale compozitorului și aplică *competența de interpretare a imaginii muzicale*. Descifrând textul, interpretul re creează imaginea muzicală concepută de autor și arhivată în formă de simboluri convenționale. În sfârșit muzica atinge starea de realitate fiind însuflețită, sonorizată de către interpret.

Etapizarea procesului de recreare a lucrării muzicale este descrisă în cercetările lui А.Вицинский, С.Е.Фейнберг, А.П.Щапов, Б.Милич. În principiu au fost relevate 3-4 etape. Bunăoară, С.Сzerny evidențiază următoarele: „descifrarea textului, realizarea tehnică și perfectarea artistică”. А. Vitsinski [1], cercetînd aspectele psihologice ale procesului de studiere a lucrării muzicale, a apelat la experiența a 10 mari pianiști ruși: E.Gilels, G.Ginsburg, M.Grinberg, Іac. Зас, К.Іgumnov, А.Іoheles, Н.Неuhaus, L.Oborin, S.Richter și Іac.Flier. În urma cercetării, autorul a constatat că toți pianiștii parcurg trei etape (cu excepția că unii delimitează strict aceste etape, iar la alții ele pot fuziona). **Prima etapă** este cunoașterea inițială (emoțională, hedonistică) a muzicii, „вхождение в образ”. La această etapă, pianiștii

cercetează textul muzical (unii nu apelează la instrument, formându-și impresia, viziunea artistică cu ajutorul auzului interior), determină complexitatea tehnică etc. A **doua etapă** cuprinde tot lucrul tehnic și artistic – frazarea, digitația, pedalizarea, depășirea dificultăților tehnice etc. La **etapă a treia se include** lucrul tehnic și artistic - imaginea artistică este vizată integru, acum intervin unele schimbări în tratarea sensului muzical-artistic la modul general, are loc cristalizarea viziunii artistice personale, pregătirea psihologică pentru redare/transmitere a mesajului/sensului muzical-artistic ascultătorului. Schema de mai jos (fig.2) prezintă grafic etapizarea travaliului pianistic, abordându-l atât din perspectiva metodică-didactică, cât și psihologică.

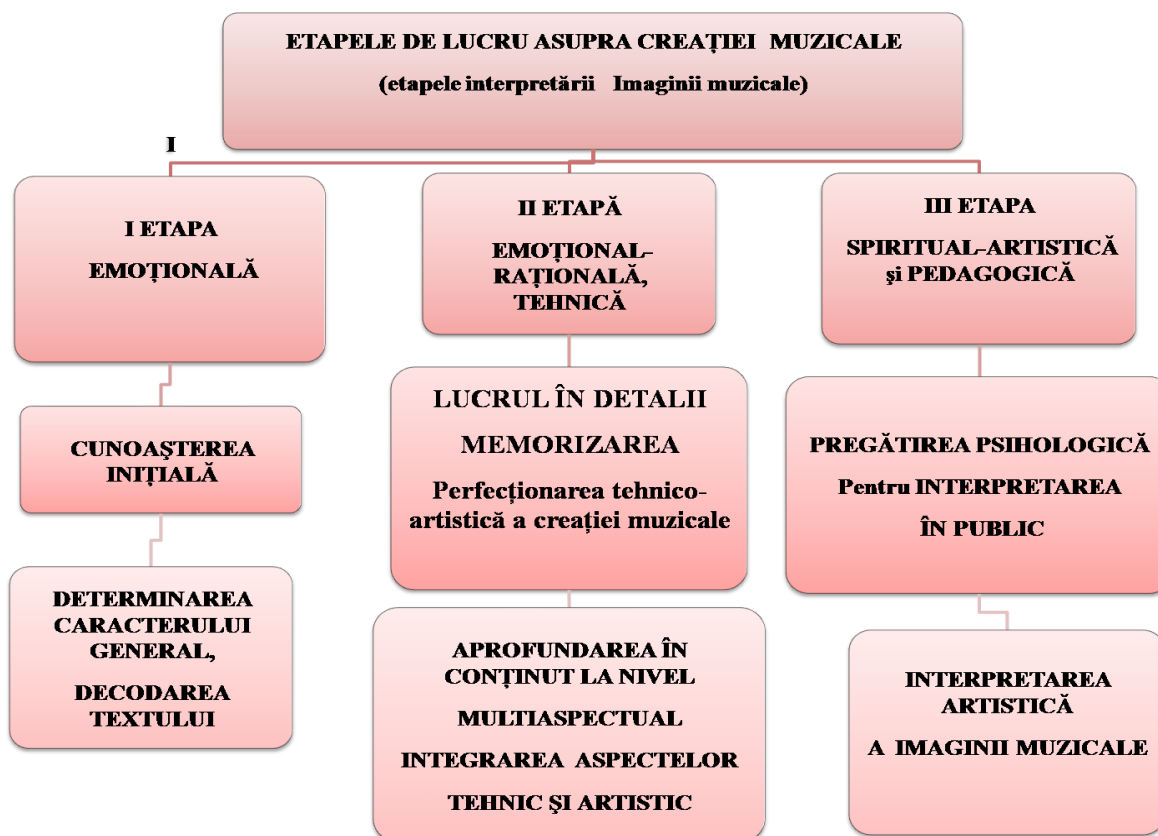

Fig. 2. Etapizarea procesului de lucru asupra creației muzicale în studiul pianistic

Pentru a recrea imaginea muzicală concepută de autor interpretul trebuie să studieze în profunzime lucrarea muzicală, ceea ce presupune din partea sa o abordare multilaterală a textului. Apelând la diferite tipuri de analize elevul-interpret se va apropia de idea artistică primară, va crea propria variantă și va găsi mijloace adecvate de realizare a ei. În studiul pianistic întru realizarea imaginii muzicale sunt prevăzute diferite metode, tehnici, strategii. În experimentul pedagogic în cauză vom apela la o strategie specifică de studiu lansată de L.Granețkaia în care sunt valorificate cele mai eficiente metode ale pedagogiei muzicale și celei pianistice. Această strategie a servit spre elaborarea modelului pedagogic după care au urmat probele experimentale. Fiind bazată pe metodele marilor pianiști, astfel ca F.Liszt, H.Neuhaus, K.Igumnov și alții. Strategia lansată de L.Granețkaia [2] se întemeiază pe *Analiza interpretativă a imaginii muzicale* și include în sine un șir de tehnologii didactice specifice. Prin urmare, aplicând aceste tehnologii specifice, putem forma la elevi competențe interpretative care se manifestă în diferite situații didactico-artistice astfel ca :

- Studiul lucrării muzicale cu profesorul
- Studiul independent al elevului asupra lucrării muzicale
- Examen, evoluări publice

Studiul lucrării muzicale efectuat sub supravegherea profesorului presupune lucrul în clasă, când profesorul dă indicații vizavi de conținutul artistic și tehnic al piesei, explică, demonstrează căile de însușire a dificultăților tehnice, pune în lumină unele momente de tratare stilistică, verifică și tratează digitația, pedalizarea etc. În activitatea comună a profesorului și elevului este important ca toate indicațiile metodice să fie propuse în mod euristic, creativ, într- așa fel ca să conducă spre descoperiri proprii și să orienteze elevul spre soluționarea independentă a problemelor tehnice și artistice.

Următoarea situație în care se manifestă competența interpretativă este *lucrul independent al elevului asupra creației muzicale*. Cum s-a menționat în capitolul teoretic, eficiența acestui segment de activitate artistică se datorează lucrului creativ lansat în clasă. Copilul trebuie să plece de la lecție cu un program de lucru bine structurat, toate problemele tehnice, artistice să fie însoțite de un set de metode, procedee, mijloace de realizare. Conștientizarea de către elev a metodelor de lucru, viziunea clară a scopului bine determinat contribuie în mod direct la găsirea mijloacelor de realizare [4].

Evaluările și examenle publice constituie în mijloc de demonstrare a lucrului efectuat. În cadrul acestor evoluări elevul demonstrează capacitatea de acumulare a tuturor forțelor psihofizice și poate realiza tot lucrul tehnică-artistic. La această etapă elevul se manifestă drept artist, personalitate creatoare, relevând ideile artistice ale compozitorului și transmise prin prisma concepției interpretative personale.

Așadar evoluările publice ne oferă posibilitatea să evaluăm gradul de cultură interpretativă a elevului și a componentelor indispensabile ale acesteia – componenta cognitivă, aplicativă și atitudinală.

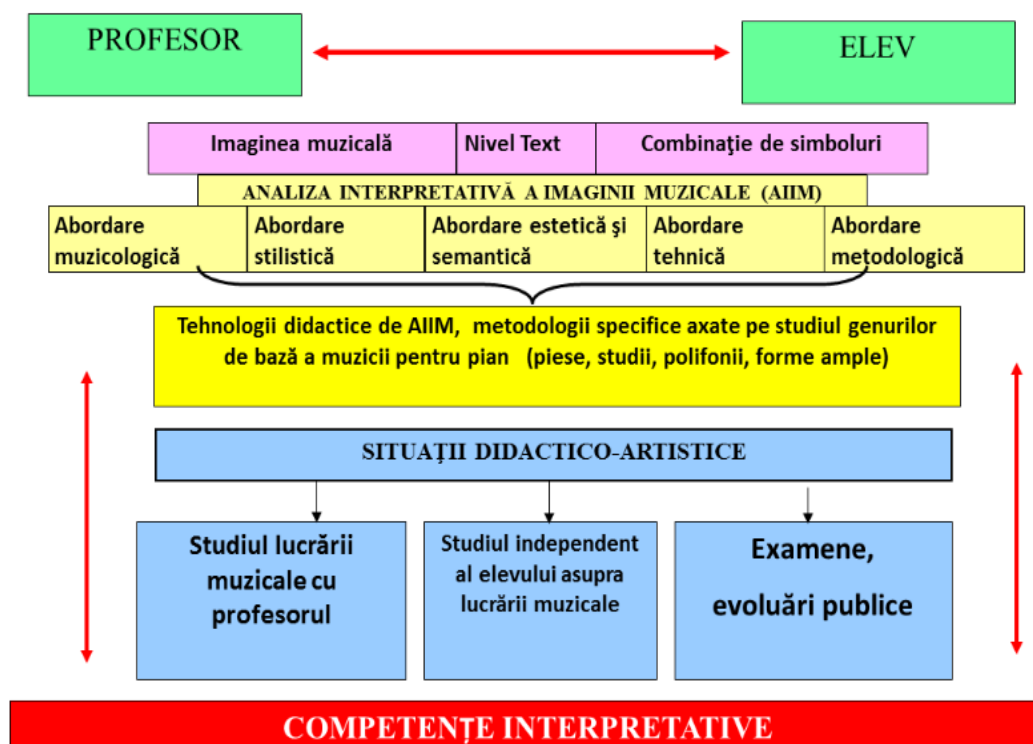

Fig.3. Modelul pedagogic de formare la elevi a competențelor interpretative

Concluzii: Întru organizarea procesului de formare a competențelor interpretative a elevilor pianiști un rol decisiv îl are:

- Cunoașterea psihopedagogică a elevului;
- Proiectarea creativă, artistică a activității educaționale a elevilor pianiști;
- Organizarea optimă a studiului independent al elevului;
- Valorificarea în mod armonios a aspectelor tehnice și artistice în studiul pianistic prin integrarea a diferitor genuri de muzică – piese miniaturale, creații polifonice, studii, creații de formă amplă;
- Aplicarea modelului pedagogic cu valorificarea tehnologiilor specifice axate pe studierea genurilor de bază a artei pianistice.

Referințe bibliografice:

1. ВИЦИНСКИЙ, Александр. *Психологический анализ работы исполнителя над музыкальным произведением* // Известия АПН РСФСР. Вып. 25., Москва, 1950, p. 171-215.
2. GRANEȚKAIA, Lilia. *Dimensiunea imagistică a creației muzicale în studiul pianistic*. Chișinău: Editura Lira, 2013, 167 p. ISBN 979-0-3480-0174-6;
3. GRANEȚKAIA, Lilia. *Realizarea unui demers educațional în arealul Siret-Prut-Nistru la lecția de pian*, Conferința științifică internațională „Rolul euroregiunilor în dezvoltarea durabilă în contextul crizei mondiale. Exemplu: Euroregiunea Siret-Prut, Nistru”, ediția a VIII-a, Iași 7 iulie 2012, p.75-79, ISBN 978-973-702-913-3;
4. НЕЙГАУЗ, Генрих. *Об искусстве фортепианной игры*, Изд. 5, Москва: Музыка, 1988, 240 p.
5. BĂLAN, George. *Cum să ascultăm muzica*. București: Ed. Humanitas, 1998, 132 p